

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 4 від 31.03.2025 року

Голова Приймальної комісії

Олександр ТУРУНЦЕВ

**Програма
фахового іспиту з соціальної роботи та консультування**

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Спеціальність: І10 Соціальна робота та консультування

Освітня програма: 2.І10.00.01 Соціальна робота,
2. І10.00.02 Соціальна педагогіка,
2.І10.00.03 Моніторинг і оцінка соціальних програм

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної та
начальної роботи

 Олексій ЖИЛЬЦОВ

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри соціальної
педагогіки та соціальної роботи
протокол № 9 від 25 березня 2025 р.

Завідувач кафедри Тетяна СПРНА

Київ – 2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Відповідно до Правил прийому до Київського столичного університету імені Бориса Грінченка абітурієнти на основі здобутого ступеня вищої освіти та відповідно до п. 8.6; 8.12 Правил прийому до Київського столичного університету імені Бориса Грінченка в 2025 році при вступі на навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти складають фаховий іспит.

Програма фахового іспиту з соціальної роботи на другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальністю І10 Соціальна робота та консультування розроблена відповідно до навчальних програм з фахових дисциплін, що вивчаються здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідної спеціальності: «Теорія та історія соціальної роботи», «Технологічне забезпечення соціальної роботи».

У разі вступу на основі НРК 6 та НРК 7, у програмі фахового іспиту за спеціальністю І10 Соціальна робота та консультування передбачені питання програми ЄФВВ з педагогіки та психології (відповідно до п. 7.4 Правил прийому до Київського столичного університету імені Бориса Грінченка).

У програмі визначені мета, завдання та форма проведення фахового іспиту з соціальної роботи на продовження навчання за спеціальністю І10 Соціальна робота та консультування, розкриті його структура і зміст, визначені критерії оцінювання знань вступника. Програма завершується списком основної та додаткової літератури рекомендованої для опрацювання при підготовці до фахового іспиту.

Мета фахового іспиту: визначити глибину знань з обраної спеціальності, професійні уміння та навички в обсязі базової вищої освіти.

Завданнями фахового іспиту є оцінка:

- знань теоретичних основ соціальної роботи;
- обізнаності щодо сучасних цінностей соціальної роботи та її історії;
- розуміння призначення та функцій соціальної роботи в сучасному суспільстві;
- знання технологій та методів соціальної роботи;
- знання основ соціальної роботи з особами та сім'ями, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- знань теоретичних основ педагогіки та психології.

Форма проведення – тестова.

Тривалість підготовки – 60 хв.

Оцінювання: тест оцінюється за 200 бальною шкалою.

Критерії оцінювання знань вступника

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180 – 200	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
140 – 159	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
120 – 139	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
100 – 119	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 99	Незадовільно. Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Сутність соціальної роботи як виду професійної діяльності, соціального інституту та науки. Історичний розвиток розуміння сутності соціальної роботи. Сучасні визначення соціальної роботи. Співвідношення понять «соціальна робота», «соціальний захист», «соціальна допомога», «соціальна підтримка», «соціальне забезпечення». Сучасні підходи до розуміння мети, завдань, функцій, видів та напрямів (сфер) соціальної роботи. Предмет і завдання соціальної роботи як науки. Провідні категорії соціальної роботи. Практика соціальної допомоги та благодійності як підґрунтя становлення професійної соціальної роботи. Соціальна допомога, соціальний захист та благодійність в історії людства. Передумови зародження професійної соціальної роботи в Західній Європі та Північній Америці. Основні етапи становлення професійної соціальної роботи зарубіжних країнах. Сучасний стан соціальної роботи в світі. Історія та сучасний стан професійної соціальної роботи в Україні. Функції соціальної роботи. Принципи соціальної роботи. Соціальна робота в системі наук. Соціальна робота як вид професійної діяльності. Зміст понять і категорій соціальної роботи. Характеристика категорій клієнтів соціальної роботи. Суб'єкти соціальної роботи. Рівні соціальної роботи. Ресурси та ресурсне забезпечення соціальної роботи. Сутність поняття «теорія соціальної роботи». Класифікація теорій соціальної роботи. Компоненти соціально-педагогічної теорії соціальної роботи. Сучасні теорії соціальної роботи. Об'єкт і суб'єкт практичної соціальної роботи. Надавачі та отримувачі (користувачі) соціальних послуг та втручань, соціальні працівники (фахівці, волонтери) та клієнти й їх оточення як суб'єкти соціальної роботи. Функції і професійні ролі соціального працівника. Цінності сучасної соціальної роботи. Етичні принципи соціальної роботи

Вплив Хрещення Русі на характер, форми допомоги та підтримки різних категорій населення. Основні форми княжої благодійності. Церковно-монастирська система благодійності. Традиції соціальної підтримки нужденних за часів козацтва. Виникнення приватної благодійності. Соціальна діяльність братств.

Сільська громада як осередок соціального захисту нужденних. Форми соціальної підтримки вразливих верств населення у сільській громаді. Утвердження державно-адміністративних підходів до суспільної та приватної опіки. Створення системи громадської опіки, приказів громадської опіки. Започаткування адресної допомоги нужденним. Соціальна підтримка дітей в освітній діяльності земств. Педагогічна спрямованість діяльності земських установ у сфері громадської опіки. Започаткування соціальної підтримки дітей та підлітків, схильних до правопорушень у діяльності земств. Характеристика соціальної роботи в установах соціальної підтримки дітей, позбавлених батьківського піклування. Становлення та розвиток системи інтернатних закладів. Етапи розвитку соціальної роботи в Україні. Започаткування підготовки соціальних робітників в Україні. Соціокультурні

та економічні чинники розвитку соціальної роботи в Україні. Генеза центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Роль неурядових організацій у розвитку соціальної роботи.

ТЕХНОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Сутність технологій соціальної роботи. Базові технології соціальної роботи. Роль та місце психологічних методів в технологіях соціальної роботи. Роль та місце соціологічних методів в технологіях соціальної роботи. Сутність поняття «організаційні форми соціальної роботи». Соціальна діагностика в технологіях соціальної роботи. Технологія соціальної експертизи. Технології проектування в соціальній роботі. Технології соціальної профілактики та адаптації. Технології соціальної реабілітації та терапії. Технології групової роботи. Технології консультування та посередництва. Технології зв'язку з громадськістю. Соціально-педагогічні технології в соціальній роботі. Технології соціальної роботи з сім'єю. Технології соціальної роботи з людьми літнього віку. Технології соціальної роботи з дезадаптованими дітьми і підлітками. Технології соціальної роботи з молоддю. Технології соціальної роботи з особами з інвалідністю.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Актуальні питання соціальної роботи : навч. посіб. / О.М. Денисюк та ін. ; ред.: О.В. Епель, Т.Л. Лях, І.В. Силантьєва. Київ : Ужгород : РІК-У, 2023. 424 с.
2. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремінь. Київ – Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.
3. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
4. Сучасні теорії соціальної роботи: Антологія [упор. Т. Семигіна]. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 160 с.

Додаткова

1. Історія соціальної роботи : навчальний посібник / [уклад.: О. О. Кравченко, О. О. Матрос]. Умань : РВЦ «Візаві», 2017. 117 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за ред. І. Д. Зверєвої. Київ – Сімферополь : Універсум, 2014. 536 с.
3. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 192 с.
4. Лукашевич М.П., Шандор Ф. Ф. Соціологія соціальної роботи: теорія та практика: Підручник. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2018. 232 с.
5. Семигіна Т. Нові глобальні етичні принципи соціальної роботи. Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2019. №1. С. 70-86.
6. Семигіна Т. Міжнародна соціальна робота: пріоритети та стандарти. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 175 с.

ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ

Основні категорії педагогіки (освіта, навчання, виховання, формування, розвиток, самоосвіта, самовиховання, саморозвиток) та психології (психіка, свідомість, особистість, діяльність, спілкування, образ).

Процес розвитку особистості: біологічні (вродженість, спадковість) та соціальні (соціалізація, середовище, діяльність та виховання) чинники та закони психічного розвитку особистості. Гра, навчання, праця як види діяльності. Соціалізація особистості (сутність, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція). Суб'єкти (сім'я, формальні та неформальні групи однолітків і агенти (освіта, традиційні ЗМІ та нові медіа, Інтернет, соціальні мережі) соціалізації. Поняття ресоціалізації.

Система української освіти: принципи, види, рівні освіти, типи закладів освіти (згідно із Законом України «Про освіту» (чинна редакція).

Поняття про базові принципи навчання та їх характеристика. Методи та засоби навчання. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів (фронтальна, групова, кооперативна, колективна, парна, індивідуальна).

Форми організації процесу виховання: позаурочна, позакласна та позашкільна виховна робота. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремінь. Київ – Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.
2. Задорожна-Княгницька Л. В. Загальні основи педагогіки : навч. посіб. для здоб. вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спец. 013 «Початкова освіта» / Л. В. Задорожна-Княгницька, І. Б. Тимофєєва. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 192 с.
3. Мельничук Л. Б., Шкабаріна М. А. Педагогіка і психологія вищої школи: навчально-методичний посібник. – Львів: «Новий Світ- 2000», 2021. – 266 с
4. Романовська Л. І., Подкоритова Л. О. Основи психології і педагогіки: Навчальний посібник. – Львів.: «Новий Світ-2000», 2020. – 452 с.
5. Руденко Л. А. Основи психології та педагогіки : навч. посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 146 с.

Додаткова

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (редакція від 16.03.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. / Л.А. Марцева. – Електронні дані. – Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. – 150 с.
3. Педагогіка та психологія вищої школи: навч.-метод. посібник для самостійної роботи студентів/ Автор-упорядник В.І. Староста. Вид. 2-е, випр. та доп. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2023. 74 с.
4. Мухіна Г. В. Педагогіка та психологія вищої школи : навчально-

Приклад тестових завдань

1. В інноваційній практиці соціальної роботи застосовуються такі групи методів:
 - А) Соціальної вуличної роботи, «рівний-рівному», роботи в громаді
 - Б) Патронажу, супроводу, переадресації
 - В) Стимулювання ресурсів, оцінки потреб, підтримки ініціатив клієнта

2. Дитячий будинок сімейного типу – це:
 - А) Сім'я, яка створюється за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, які беруть на виховання та спільне проживання не менш як 5 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування
 - Б) Сім'я, яка добровільно взяла із закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, від 1 до 4 дітей на виховання та спільне проживання

3. До якої теорії соціальної роботи належить твердження: «Проблеми індивіда можуть бути пов'язані з порушенням його взаємовідносин в одній із підсистем суспільства (сім'я, родинні стосунки, робота, тощо) та негативним впливом на нього ряду соціальних чинників»?
 - А) Системно-екологічна
 - Б) Радикальна
 - В) Соціально-педагогічна